

ՄՈՒԲԳԱՆԴԱԿ

ԸՆԲԵԹԱԿԱՆ

30 ՓԱՐԱ

ԼԱՆՁԱՆՆԵՐ ՍԶԳԱՅԵՐՆ

ՓԱՐԱ 30

ՍՈՒՐԶԱՆԻԱԿԻ իւրաքանչիւր շրջանը 52 զրինակ է :
Շրջանին գինն է Պոլսոյ համար 40 դահեկան, կանխիկ :
Կիսաշրջանը՝ 26 թերթ 20 դահեկան : Հատը 30 փարսոյ :
Գաւառացի համար շրջանին գինն է թղթատարի ծախքով
48, կիսաշրջանը 26 դահեկան :

Ծանուցման տողը 2 դահեկան : Այնժամ նամակ չ'ընդուն-
ւիր : Զի հրատարակութեամբ գրութիւնք ետ չ'են տրուիր :
Նամակ եւ գրութիւնք ու պղել
առ Տիրան Գ. Փափաղեան Կ. Պոլսոյ
Պատընէի ճառագետի Քիթուպչանէի մօտ մի թիւ 62

ԹԵՒ 7 Գ. ՏԱՐԻ

1888

ՇԱԲԱԹ 6 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՊԱՅՈՒՆՆԵՐ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանեմք թէ Վեհ .
Սուլթանը հաճեցաւ շնորհել Առաջին կարգի Մե-
ծիարկէ պատուանշան եւ Իմթիազ պատուանշանի
արժաթ չքադրամը Վեհմ. Մաքսուտ Սիմոն Պէյի
Իսկ Երկրորդ կարգի Մեծիարկէ պատուանշան
Վեհմ. Ունճեան Արիկ Էֆէնտիի եւ Երրորդ կարգի
Մեծիարկէ Վեհմ. Մաքսուտ Սեպուհ Էֆէնտիի :
Խմբագրութիւնս հրապարակաւ խնդակցու-
թիւն կը յայտնէ տեսնելով որ, Վեհ . Սուլթանի
կողմէ սոյն պատուական ազգայնաց հաւատարմիմ
ծառայութիւններն կը գնահատուին ի վարձա-
տրութիւն եւ ի խրախոյս :

Նոյնպէս ուրախութեամբ կը ծանուցանեմք
թէ Արտաքին գործոց նախարարութեան հիւպա-
տոսական դիւանի Առաջին քարտուղար Ազնուա-
շուք Տաւեան Տիրան պէյի Պարսից Վեհ. Շահի
կողմէ Առիւծու եւ Արեգական պատուանշանի երկ-
րորդ աստիճանը շնորհուեր է , որոյ գործածու-
թիւնը Կայսերական Իրաւէով արտօնուած է :

Այս շարժու ստացանք Փարիզէն «Արքայն
Զբօսնու» թատրեգիկութեան բնագրին պատկերնե-
րը , զորս հեղինակէ պիտի հրատարակենք, ըստ
կարգի : Առաջին պատկերը յաջորդ թերթով :

Կ Թ Ս Կ Ա Ն Խ Ե Ղ Ճ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Երկայնաւիւնակ թերթն , որոն խմբաւորները թուով
Նորաստեղծական խանի վարձուորներէն շատ եւ սկզբամե-
կորտու հակակարծիք են , — զոր Տ. Ա. Արփիար . հինգ-
շաբթի օրը հրապարակաւ խոստովանելէ պատ, մինչ
չեւ իսկ անոնցմէ մէկուն Տիւմ.Ս.Րի տիտղոս տուած,
(Տե՛ս Աւելիք Թե՛ 1376 Բ. Երե՛ս Բ Սեւակ 19 Կողմ)
անցեալ շաբթի օր դարձեալ մեծ հակասութեամբ մը
կը փայլէր : Նոյն թուոյն առաջին երեսի «Երթական խեղ-
ճութիւն» վերնագրով երկուք ու կէս սիւնակ յօդուածին
խմբագրութեան խելքը նոր տուն կոնցելով , կը դառնաւ
Կրթական տեսչութեան Պատրիարքարանի օննեակներէն
դուրս չ'ընկնուի դէմ , մինչ ընդ հակառակն Կրթական
Տեսուչն Պատրիարքարանէն դուրս կ'ելլէ ամեն երեկոյ :
Յօդուածողիր պարունը ի մէջ ալլոց կը դանդաղանայ , ըսելով
թէ «Այս տարի ալ եւ ալ թողնելէ դանդաղաներ կը հաս-
նին , մեղ թէ կրթական տեսչութիւնը չ'երևիր ըննու-
թեանց առթիւ , կամ չ'ստանանք այն գործն դեր որ իր-
մէ կ'ակնկալուի »

Նոր բարի լոյս , ուրիշ թերթեր չ'առնոց այդ դիտողու-
թիւնները ըրին , բայց Արեւելք միշտ կը ջանար վրան դո-
ցիլ :

Իսկ երկրորդ երես երրորդ սիւնակի խմբագիրն, Պէրպլերեան վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդիսին նկարագիրն ըրած ատեն, անձնական յարձակում կը նկատէ վարժարանի անօրէնին կողմէ կրթական տեսչին բացակայութեանց զէմ եղած հրապարակային իրաւացի գանդատն, ասկէ կը հետեւի թէ Պէրպլերեան էֆէնտի երբ կրթական տեսչութեան դէմ գանգատի, անձնական յարձակում ըրած կըլլայ, իսկ եթէ այդ գանգատը կամ ասկի ճիշդը յարձակումը Արեւելքի կողմէ դայ՝ այդ թերթը ճշմարտութիւնը խոտովածնա՝ կըլլայ եղեր. . . տեսա՞ք մի տրամաբանութիւնը. Աստուած ողորմի:

Երբ այդ թերթին խմբագիրներէն ոմանք իսկ հրապարակու կը խոտովանին իւրեանց կամ իւրաքանչէր այսպիսի անտրամաբանական ընթացքն, ընթերցողը ի՞նչ ըսելու իրաւունք չեն ունենար:

Ուրեմն կտաջարկենք որ, առտուն կանուխ ելնելով այդ երկայնասիրնակ թերթը լեցնելու համար իրար անցնող խմբագիրը, գործնին նախապէս իրարու կարգան ու մէջերին համոզումը դոյացնելէ ետքը գրաշարին յանձնեն, որպէս զի թերթը քաղաքի աշտարակ չի դառնայ, իսկ եթէ սիւնակները լեցնելու համար նիւթ կը պակսի, ծէսօտէլի բասթէլի Դէմմէ Գուլա աղլերը թող օգնութեան կանչեն. մանաւանդ այս միջոցիս, որ ձմեռուկ ուտելով հարբուխ(°) եղողներուն կարի օգտակար կրնայ ըլլալ:

Շատեր կը հարցնեն միշտ արդեօք ի՞նչ դէպք պատահեցաւ որ երկայնասիրնակի վարչութեան շնորհիւ այս չափ ատենէ ի վեր պաշտպանութեամբ կրթական տեսչութիւնը մէկէն մէկ սկսաւ հարուածիլ, միթէ մեր կրթական վիճակին աղբի խեղճութեան պատճառը իրենք չի՞ն որ հիմա ու փարիսեցիական աղմուկներով կը գանգատին. հրձիւն ալ իրենք՝ հրդեհ կանչոյն ալ, զի կըսուի թէ այդ պաշտօնէութեան փոխանակութեամբն է եղեր որ 33 տարուան սուաքնակարգ թերթ մը ձեռքերնուն մէջ այս չափ ատեն պահիր են, թէպէտ և այս զրոյցներուն մենք չենք ուզեր հաւատալ. նրոն նաեւ թէ՛ այդ թերթին պայմանաւորմամբ լրացած և երկայնասիրնակին այլ ևս գործը կարգին գրած՝ կարօտ չէ եղեր անոր օժանդակութեանը, հետեւաբար սկսած է կրթական տեսչութիւնը հարուածել, մոռնալով ասկէ առաջ անոր ուղղած խնկարկութիւնքն ու պիւլուքն:

Ինչ որ ալ ըլլայ իրենց նպատակը, մենք կըսենք թէ նոյն յօդուածին վերջաբանին մէջ գրուած «մեզք աղղին, մեզք հապարաւոր եմք՝ աղայոց, մեզք վերջապէս և Պօլսոյ ժողովրդեան բարի համբաւոյն որ ի դուր կադարտի իւր թաղային վարժարանաց այս աննախանձելի և գայթակղելի կացութեամբ» փարիսեցիական չափազանցութիւնը իրենց ուզղեն, որ պատճառ եղան այսչափ անպատահութեանց:

Բո՛ւ — Երկայնասիրնակի այս հակասական ընթացքը ամենուն զարմանք կը պատճառէ, վասն զի մէկ կողմէն երբ կը նկարագրէ Ազգային վարժարանաց կրթական խեղճութիւնը, մեւս կողմէ ալ այդ վարժարանաց տարեկան հանդէսները ասկէ զոտ և փայլուն նկարագրակա նաեւ կը գովասանէ:

«Պու նէ՞րէհրիզ, պու նէ՞րա հանա թուրչուսու. . .»

Ն Ո Ր

Վ Ա Ր Ժ Ա Ր Ա Ն Շ Ա Ր Ժ Ա Կ Ա Ն

Ի ՓՈՂՈՑՆ ԲԱՐՈՒՆ ԱԿԵԱՆ

Գիւղին անունը անէլէյով մոոցուեր,
Կամ ձեռագիրը կէս ճամբան է մնացեր:

Հիմնադիր տնօրէնը արդէն ծանօթ է Մուսալացիներուն, Պէօլիւք-տէրէյիներուն, Պօյաճի գիւղացիներուն, հիմա ալ պիտի ծանօթանայ ըստ յայտադրի Անանուն գիւղի Բարունակեան փողոցի բնակիչներուն, զի Զմեւը ի Մուսալա կը հիմնէ իւր վարժարանը, Գարնան կը շալկէ կը տանի ի Պէօլիւք տէրէ, Ամառը կը փոխադրէ ի Պօյաճ գիւղ, Աշնան ալ մալունայով պիտի բերէ չգիտեմ ի՞նչ գիւղ:

Տարւոյն չորս եղանակացը հետ այս մարդուն ալ կէօչէր էվլիներու պէս չորս տեղ փոխելէն, նա մանաւանդ ըստ իւր շարժական յայտադրի՝ վեց տարեկան տղայոց հետ գաղիներէն խօսելով մայրենի լեզունին մոռցնել տալու ամեն ջանք և դոհուլութիւն չի խնայել խոստանալէն՝ մայմուն իշտահլը մի քանի ծնողք թէ և կը փափաքին եղեր ի վնաս Ազգային վարժարանի իրենց տղաքը ասոր վարժարանը զրկել, բայց ըստ առածի թէ «կէօզ կէօր-տիւղիւնտէն գօրգար», կը մոռնեն եղեր որ արդեօք այս ալ երկու տարի առաջ մէկուն ըրածին պէս ձմռան մօտ իւր շարժական վարժարանը մալունան դնելով պիտի կծկէ՞ ի Մուսալա:

Բո՛ւ. — Այդ կարգի ծնողաց մեր պատասխանը ըլլայ՝ «Տիմաթա բիրինճէ կիտիալ, էվտէքի պուլիւրտան օլմա», Այս գեղեցիկ առածը՝ ականջի լաւ օղ կըլլայ:

Ի կրկին տեսութիւն

ԴՊԲՈՑԱԿԱՆ ՄՐՃԱՆԱԿ

Նախորդ թուով խօստացերէինք երկսեռ վարժարանի մը ուսանողաց բաշխելի մրցանակներուն ցանկն հրատարակել, ահա այսօր խղճի հանգարտութեամբ կառավարկեմք որ հետեւեալ մրցանակները տրուին նոյն վարժարանին 350 ուսանողաց:

10 Տղայոց գրպանի փոքրիկ մէյմէկ Խաճներ, որք ճարտարութեամբ պիտի ըլլան քաակալահատութեան մէջ:

10 տղայոց մէյմէկ երկաթեայ ձեռնոց, որք Հանգագետ ըլլալու կոչումն ունին՝ հօրերնուն գըրպանէն դողնալու համար:

10 տղայոց մէյմէկ Մատանի, որք պիտի ելնեն թուաբան՝ հինգ անգամ հինգը հաշուելով քըսան:

20 տղայոց մէյմէկ Դիմակ, սորք պիտի լինին Տնտեսագետ՝ մարդ խաբելու մէջ վարպետ:

10 տղայոց մէյմէկ Վրձին, որք պիտի լինին Պատկերհան՝ հրեշտակը շինելով սատան:

10 տղայոց մէյմէկ Միտալ, սորք ճարտասան պիտի ելնեն՝ ի հայհոյութեան:

10 տղայոց մէյմէկ Տետրակ, ասորք պիտի լինին վաճառական՝ վաճառելու համար հօրերնուն տանը մէջ ինչք որ կան:

10 տղայոց մէյմէկ Պատուօն, զի պիտի լինին Երկրաչափ՝ փողոցներուն լայնքն ու երկայնութիւնը տղէկ չափելուն համար:

10 տղայոց մէյմէկ Դրիչ, ասորք պիտի ըլլա Սեղանաւոր՝ մէկ խալէմէն մէջ խաղցնելու համար հարստութիւն իւր հօր:

10 տղայոց մէյմէկ Թօթ Թուղթ, որք Բանաստեղծ պիտի լինին՝ սիրահարական խաղեր շինելով:

10 տղայոց մէյմէկ Ողիի գաւաթ, որք պիտի լինին Արձանագործ՝ իրիկունները ցեխերուն մէջ պառկելը բնելով իրենց բան գործ:

10 տղայոց մէյմէկ Գէսէր, որք շատ յարմարութիւն ունին լինել ճարտարապետ՝ հօրը տունը փրկցունելու մէջ վարպետ:

10 տղայոց մէյմէկ Լավութեա կամ քէմէնչէ, ասորք ալ պիտի լինին Երաժիշտ՝ ախ, վախ, օֆ, բիւֆի եղանակներով:

10 տղայոց մէյմէկ Ակնոց, որք Տրամաբան պիտի ելնեն՝ սեւ ճերմակ, ճերմակի ալ սև տեսնելու համար:

10 տղայոց մէյմէկ Տիլիթ խալէմ, որք Պատմագետ պիտի լինին՝ Աշդ Դարիպի պատմութիւնները դրելով:

30 տղայոց մէյմէկ Օղիի տէրէճէ, որք Բնաւոյծ պիտի լինին՝ Օղիին ծուծը քամելով:

Գումար 200

Բոժ. — Այս կարգի աշակերտաց վերոյյիշեալ մրցանակներուն տեղ ելնել ոսկեզօծեալ դրքեր բաժնելը պարզապէս անսնց քթին խնդալ ըսել է, առ այս հոգաբարձութեան սեշադրութիւնը հրաւիրելով կը խօստանամք յաջորդ թերթով հրատարակել 150 աշակերտահեաց բաշխելի մրցանակներու ցանկը:

Չ Ա Փ Ա Չ Ա Ն Ց Լ Ե Տ Ա Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Ք Վ Ն Ա Ս Ա Կ Ա Ր Ո Ւ Թ Ւ Ի Ն Ը

Երեքշաբթի առաւօտ, Արեւելեան երկաթուղեաց Սիրքէճիի, Դում գարուի, Եէնի գարուի և Եէտի գուլէի կայարանները ամեն աղգէ արք և կանայք ծերք և տղայք լեցուած՝ Բարիղէն մէկնող առաջին կառխմբին գալոտեանը կսպասէին անհամբեր:

Մեւք ալ նոյն պահուն Դում գարուի կայարանը գտնուելով՝ հետեւեալ խօսակցութեանց ունկնդիր եղանք:

— Վառվառ հանրմ, ալլահալէմ կուգայ կոր, գէրէ գօնմատօգթօրները բէք իրար անցան, նայէ՛ սա պըրմա շաբխալը կրեծն ալ վերակեցութին կընէ կոր, թէլէկրաֆներն ալ պաշայեցին չըթ չըթ զարներ:

— Ի՞նչ կիտնամ քուրուկ, արթըխ օտքերուս ճուր ինջաւ, սահաթը տասնէն պէրի հա հիմա կուգաւ սելով կը պէքլէյէնք կոր՝ նէ էկող կայ նէ կացող:

— Մայրիկ, գիտես քի սանկ հեռուէն պաշխաթիւրլիւ տիւտիւկի մը ծան կուգայ կոր:

— Ո՞վ կիտէ եավրում, էկածնուս պէրի շատ մը տիւտիւկի ծան կուգայ կոր ամա մախըրդեղի թըռէնէն պաշխա եկող մը շեղաւ:

— Աճապա լակօնները ի՞նչ մէնշուր պաներ են:

— Էյ հէյպէթ, Բարիղէն կուգաւ կոր:

— Միւսիւ Միհրանը երէկ իրիկուն ըսաւ քի ամիս մը մէկ օսկիլով տիւտ Բարիղ մարդ պիտի տանի բէրէ եղէր: Ի՞նչ կըսես, իչլէմէճիէն առնելիքնիս բըցունենք նէ մէյմը երթանք գա՞նք:

— Էյ թամամ, էս թռամվային քառսուն փաւրան խմշելով Պէշիկթաշ տալիջա Բարիսին տունը հինգ տարի է չիմ կրնար կոր երթալ տէ՛ օսկի մը խորճելով օխտն օրուան ճամբայ պիտի երթամ:

— Է ուրեմն միւսիւ Միհրդատ, որոշեցիք, ե՞րբ պիտի մեկնիք ի Բարիղ:

— Ա՛յ արդէն գիտէք սիրելի բարեկամս, թէ ինձ համար գժ ուտրութիւն մը չի կայ, պատուօնս

ու ձեռնոցներու առնելուս պէս 23 ֆրանքով մինջև Վիեննա պիտի ճամբորդեմ:

— Նայէ մայրիկ, սա երկու կտրիճներն ալ պիտի երթան եզեր:

— Ինչի՞մ տէ ինձմէս գըղըմ, աս խրատը բարառնեցողին բանիմօլին բաշաները բիւրիս զլիւ չըլլար:

— Է, էրթանք պիտի կըսեն կոր:

— Հա, կերթան ասկէ ետքը անանկ սուտտան մէտէ կաշող էկողներ շատ պիտի ըլլայ, էրկու օր տեղ մը պիտի երթան խաբանմիշ ըլլան, փարիզ կացինք էկանք, պիտի ըսեն, օ խաա ֆարիզը խառթային յիշայ պիլէ պէլքի տեսած չեն:

— Սա մարդն ալ եկաւ առջիս թախտաբերտէ եղաւ, դուզում միւսիւ պիւր պիւր բարձր էօթէյէ կիտիվեր:

— Թիւզքճէ օօգը պիլիլ:

— Հըհ, եօիս ըլլաա պիլէրիմ, թըպլը ի՞նչէլին քովի հաղըրճիին տուռը կայնող փատէ մարդերուն կըլմանի, կիտես քի մախսուս հոտ բերին անկեցին:

— Քէչկէ առտուն խելք ընէինք շիտակ Եէնի խաբու ինտամենց տունը էրթայինք, հէլպէթ տէ անոնց առջիէն պիտի անցնի, ըռահաթ սէյիւր կընէինք:

— Աղէկ կըսես ամա եավրում, թռէնը Եէնի խաբուին ստատիօնը պիտի կայնի, հէմ հան ըլլայինք նէ բան մ'ալ տեսնալիք չունէինք:

Այս միջոցին քանի մը ճայներ «կէ ինօր» ը տեսեցին:

— Աղջիկներ, հաղըր էղիք, կուդայ կ'որ էղեր, տղոցը ծառքեն պռնեցէք քի օտքի տակ չերթան, Զապելը ո՞ւր է, առջիդ քաշէ տէ մէկ աշկը վրայէն մի վերցուներ:

— Պիտոս հանըմ, սա քովի ֆրէնկիդ ուրումիդ տէն հարցուր քի ածապա թռենը հոն շատ պիտի կենայ, մէջը կրնանք մտնալ պտտիլ:

— Միւսիւ, թռէն կէլիւսէ չօք տուրածաք մը պուրտա:

— Իխպին Նիխդ հոն լիի:

— Ի՞նչ ըսաւ քա:

— Լըիս լըիս բան մը ըսաւ ամաչի հասկցայ, խըմ խըմ է ի՞նչ է:

Նոյն պահուն ֆարիզի կառախումբը ի կօյաբան հասեր էր:

— Քա աղջիկներ, սա չիֆթէ լակօնը նայեցէք, ի՞նչ մէնչուր պաներ են, էրնէկ մէջը նստողին:

— Իլլէ պէչիկ պիլիմի դառնօլաներուն աղւորութանը մէննտը չիկայ, ի՞նչ մեղքօ պահեմ, բերնիս ճօրերը կը վաղէ կոր:

— Էրնէկ մէջը պառկողին քի նէ բիրէ կիմանայ նէ ալ թախտապիլի:

— Մատմազէլ Էֆիմի, չու իքինճի վակօնտա օթուրան դոււմրալի տէլիդանլըյա տիգգաթ իտէ՞

— Աման Զիլի, սէնտէ հէր կէօրաիւզին կիւզէլի Գառօնա պէնզէտիբսին:

— Քա առնք ի՞նչ կըսեն կոր:

— Գառնօլաները մեր քառնօլաներուն կըլմանի կըսեն կոր:

— Է, արթըլա ֆի Են ըրեր, էս պէօս պէօյիւք կնիկ էրածիս մէջ պիլէ տեսած չէի, իրենք տահա էրէկինն են, ո՞ւրկէ տեսան:

— Բառտօն մատմազէլ, տիգգաթ էտէրսէն թըպլը Գառօ տըր տէրսին:

— Օգատար տիգաթլը պագմայընըլ, կէօղլանիլի ալըր:

Կառախումբը 5 վայրկենէն մեկնեցաւ ի Սիրքէճի:

— Քա թռէնը կերթայ կոր:

— Մեղայ, հէլպէթ, հոն պիտի կենար:

— Է, սա երկու թաքէլին համար էր քի առտուրնէ պերի կը պէլէյէնք կոր:

— Էրկու թաքէլէ ամա սիրտերնիս ըռահաթցաւ, մեռնիմ նէ աշկս պայ չէմ երթար:

— Բարիսին չըմէնտըռէմը օլտուն տեսած եղանք:

Հաղիւ թէ բաղմուլիւնը սկսեր էր ցրուիլ լանկարծ թէլլալի մը ուրտաիեցուցիչ ճայնը լսուեցաւ. «Պու սապահ սաաթ պիրտէ Եէնի դաբուտա էղսիկ առտունուն պագըռ թէլիսիսին զըրմողը դուշագլը պիր չուվալը պամեաճը ալմըլ կիլմիշ օլտալ, պամեաճըլը կէօրիւպ խապէր վերէնէ հէլալընտեն պիր չէյրէք միւժտէսի վար. կէլ սահըպընը սէվինտիր Սլահ տա սէնի սէվինտիրէ»:

Այս ճայնը առնելով պարտաւորեցանք մինչեւ Եէնի դաբու երթալ և Էղսիկ տուտուն զրանը առջի հաւաքեալ բաղմուլիւնի մէջ խառնուիլ որպէս զի խնդրոյն մանրամասնութեանցը վերահասու լինինք. ահաւասիկ լսածնիս:

Բարիզի կառախումբին Եէնի դաբուլի կայտարանէն անցնելէն 23 վայրկեան առաջ Էղսիկ տուտուն պամեաճի մը կը կանչէ, և հարիւր հատը տասը փարալի սակարկէլէ ետքը 23 զուրուշոց պախրու թէփսի մը կը բերէ որ մարդը համբելիք 300 պամեան մէջը դնէ. նոյն միջոցին տղայոց «թըռէնը կու դայ կոր» պոռալու ճայնէն հետաքրքիր Էղսիկ տուտուն վերի յարկը կը վաղէ կառախումբը տեսնելու համար, պամեաճին ալ 300 պամեան

համարելով ժամանակ չի կորսնցնելու համար թէփսին պամեանն տալով կը խօթէ ու շալակն առած կառնէ կերթայ, կառավարին անցնելէն ետքը էղտիկ տուտուն կտմ լաւ եւ է ըսել էքսիք տուտուն թէփսին ու պամեանին աներույթանալէն յանկարծակիի կուգայ եւ կսկսի գուռ գըրացեաց ձայնել թէ «կարմիր դօտիով պամեանին սըխմեցէք, աչկը քէօնեայ կիւղելով թէփսիս ճուղով դըրեր տարեր է»

Եւ որով հետեւ պամեանին գանեղն անկարելի էր, դրացիք կառավարիէն որ իւր ստորադիւցուցիչ ձայնովը համբաւ ստացող կամօսինն տղուն միջոցաւ թէլլալ մը կանչել տան, ուստի թէլլալիէ քառորդ հաց մը եւ բաթիւնեան տօլմասի մը կը կանխիկ կը յանձնեն մարդուն.

Թէլլալը քանի մը փողօյներ պատելէ ետքը վերադարձաւ, հետը բերելով ուրիշ պամեանի մը. — էղտիկ տուտու, էկո նայէ ա՛ս է.

— Նայիմ, չէ անիկայ կարմիր կօտիլի էր, ո՞նանկ չի պուռացիր ծօ՛ :

— Կարմիր ալ պուռացի մալի ալ ամա՛ գտածս իշթէ աս է .

— Աճապա կը ճանչնա՛ կըսես, հէ՞ ծօ պամեանի, օ գըրմըղը գուշաքըլը նէ՞րօտէտիր .

— Մօռէ պէն պիլմէզ .

— Հայ մօռարմիշ ըլլաս, թող տուր եախան էրթայ քա, աշլընները չանախ չանախ կը բանայ կոր .

— Ծօ ճանրմ կամօս, սա ոսկախները չտլախա մըն ալ տահա ընէիր .

— Հիշ ֆայտա չընեւ մարիկ կիտէն կէլէյտի պապամ կէլիր իտի .

— Էյ պէտահալա չի պիտի նայիս .

— Թողրուսու, բաթիւնեան տօլմասի մը համար շատ պիլէ պուռացի, բանս դօրծս ձգելով ոսկախները պիտի իյնամ .

— Քա աս ի՞նչ ծուններ թէփէիս ինչու, օտքս կօրեէր տէ թռէնը տեմնալու համար վեր չելլայի .

— Բուրուկ, թռէն տեսած չունէիր, առտուընէ տէյօր իրիկուն խաֆա կը տանին կոր, տահա պըլմըշ չէիր էղեր .

— Ախ քուրուկ սուս եղիր, հախ ունիս, թէվէքէլի աննաման անունս էքսիկ չէ տրեր, իրիկուն մենծ պօյէն օրօրտու՛մ կայ .

Թէլլալը — Էյ ի՞նչ պիտի ընես, աս ալ թող քեզի խրատ ըլլայ քի մէյմալ մալուֆճիւթիւն չընես .

— Վայ կըլիսդ, կիտես քի քու մարդը ինէ պակաս մալուֆճի մըն է, օտկի ծան առնելուն

պէս, սա էրկու ծառքը կրակը պիլէ ըլլայ բէնճիրէն կը վազէ .

— Ամենքդ ալ տեղերնիդ կենաք քի ամեն տեհն խելքովիդ տանկ փորճանքներու կը հանդպիր, նայէ՛, քիմ եւտի քիմ թառաղը սէօհպէթ քիմէ ետրաղը, բարիղէն թռէնը էկա՛ պամեանի ալ թէփսիդ տարաւ .

Բո՛ժ. — Չափազանց հետաքրքրութիւնը միշտ վնասաբեր է .

ՁԵԿՈՅՑ

Վարդապատի օրը իւսկիւտարի տօնախմբաւն մէջ սոյգուն տուտը երեք Ակնցուց ճէֆէլին նկարագրիւրը յաջորդ թերթով

ԾԱՂՐԱԲԱՂ

Վարժապետ մը ֆաղաքովարտ թեան նշանակոթիւնը բաշատրելու համար ու սանդղներէն մէկուն կըսէ .

— Ենթադրենք թէ ես հօրդ քովը կը գտնուիմ, հայրդ ինծի դաւաթ մը պինի հրամցունէ եւ ես խմեմ, երկրորդ դաւաթ մ'ալ կուտայ դաշն ալ կը խմեմ, երրորդ մ'ալ կուտայ, զոյն ալ կը խմեմ, բայց երբ չորրորդ մ'ալ տալու պատրաստուած ատենը, «Շնորհակալեմ, սիրելի բարեկամ, մեծ պատիւ ըրիք ինձ, ալ այս չորրորդ դաւաթը չկարենալ ընդունելուս ներում շնորհեցէք, որ ըսեմ ի՞նչ եղած կըլլամ»

— Քիւֆէլիս դիմով մը եղած կըլլաս .

Բնական պատմութեան դաստիարակ

— Պարոններ, ահա կը տեսնէք կենդանիի մը սկիւրը, ըսէ տեսնեմ պարոն Արմիկ, ի՞նչ տեսակ կենդանիի մը սկիւրն է այս .

— Մեռած կենդանիի մը .

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒՆ

Թիւ 33

2

Բ

Ի խ մ ի ն

Թիւ 3 Սուրհանդակի 32 դ. Նկարհանուկը կարգուղայուէս. Աշխարհի մէջ բարբարոսն անգամ յարգելի է թէ որ աղամանդ ու դրամ գիղած է .

Չոր անախալ կարդաց Մեծ Միհրան էֆ. Անախրճեան եւ մէկ եռամսեայ Սուրհանդակը նուիրեց Նէնի դարձ փարժարանին .

ՊԻՐ ԲԵՇՁԻ ՀԱԳԻԳԱԹ

Կէնէն ագլամ, իբի արգատաշ Թէփէ պաշը պաղչէսի-
նին Եօնիւնտէն կէշիկօրլար ըտը, մալիւմ ա', օ պաղչէ տա-
տա վէ խըզմէթնի գըզլարըն իճթիւմսիկաշը օլմագ հիւք-
միւնիւ ալվը տըր կէնն, գարթ, կիւղէլ, չիւթին պիւր չօգ
տատա վէ խըզմէթնի գըզլար Ելլէրինտէ վէ գուճաքլա-
րընտա իրլիլ ուֆաքլը չօճուքլար իլէ օ պալսչէյէ թօփլա-
նըրլար :

Իլլէրինտէ պաղչլարը նէ՛ գատար կէնն, նէ՛ գատար
կիւղէլ տիր. ատի գուճաշտան լիպսլար կիլինմիշ օլտուգ-
լարը հալտէ՛ հիւնիւլէրինէ, Էնտամլարընա բէք չօք չիւմ-
սէլէրի հայրան իտէրլէր, հաթտա պաղը տէլիգանլար
պուճլարը քէնտիլէրինէ ճէլպ իլմէյէ տէ հալէսլէնիլէր :

Օրտտան կէշմէլէրինի խապէր վէրտիլիլ իբի արգա-
տաշ պու գատընլարըն կէնն վէ կիւղէլէրի հագլընտա
պէյանը միւթալաա իլլէաիլէրի սըրտաա, թապիլի գարթ
վէ իլթիկալարը հագլընտա տաշի պէյանը Էքքեար
իլթմէլէրի լաղըմ կէլիւր. նիհայէթ պիլի տիկէրինէ տէր
քի, խըմսէթնի թուլմաք լաղըմ կէլտիլէրին սօնրա՝ կէնն
վէ կիւղէլ օլանլարըն սէշմէք աղըմա սըղար, ֆադաթ
չու գարթ վէ չիւթինլէրինի նի՛չին թուլմալը :

Արգատաշը ճէվապընտա :

—Սէն պուճուճ հիքմէթնի պիլմէյօրմուսլն :

—Խայըր, պու հագլիգաթլը պանա պէյան իտէրսէն՝ մէմ.
նուճ օլուրմ :

—Պուճուճ գօլայ նէ՛ վար, կէնն վէ կիւղէլ օլան խըզ-
մէթնիլէր օլ խանէլէրէ մէնտուպտըրլար քի՛ օ խանէլէրտէ
իտարէ վէ հիւքիւմէթ Էքքէյին Էլինտէ տիր :

—Էյլէ օլաճագ տէյիլ մի հա՛ :

—Վագաա Էյլէ օլմալը իսէ տէ՛ թըրադօմա իլէ Էվ-
լէնմէյէն պիլ Էքքէք խանէսինէ հիւքմ իտէպիլիւր, պիլ ա-
գիւ թրալսօմա իլէ կէլէն գատըն, խանէյէ հիւքմ իլթմէքտէ
օլտուգուճտան՝ չիւթին գատընլարը խըզմէթնի ինթիկապ
իտէրլէր. պու իբի նէվ խանէլէրին իսէ՛ պիլիկնի գըլմը
նապիլիլէ վէ իբիկնի գըլմը քէսրէթլի օլուր :

Լ Է Ք Ա Յ Թ Յ

Ինթիկար պիլ խաթիա, ահպապլարընա վէֆաթ իթ-
տիկինտէ ճէնաղէսինտէ պուլուճադարընը բէճա իթմիշ,
ահպապլարընա՝ ճիւլէլմէմուճիլէ պուլուճաճաքլարընը
վատ իլլէտիլէրինտէ, խաաթէ, թէշէքքիւր իտէրիւլպա-
նա օլան խիւլուս վէ մուհապլէթիլիլ իսպաթ իթտի-
նիլ, պէն կիթտիլէրին սօնրա խիլուսուճ չօք սիւրմէզ
սիլի օրալա ճէլպ իտէր տէ մուհապլէթիլի պէն տալի իս-
պաթ իթմիշ օլուրուճ տէմիլ :

* *

Իլմի հայվանաթ տէրալինտէ :

—Սէյլէ պաղալըմ միւսիւ Պալիթ, հայվանաթաան
հաշիլըն ինտանրէվէր օլուր :

—Սիւ լիւկ վէ թաշթա գուրուսու :

* *

Մահքէմէի ճիւնայէթտէ :

Բէիւ — Պէ ատամ, Էինէ՞ մի կէլտին, Էինէ՞ մի սէնի
տէյտիլէր :

Մ ա տ ա յ ի — Էվլէթ բէյի Էֆէնտի, Էինէ պէնի
տէյտիլէր :

—Վահ, վահ, վահ, ալէմին եուճուրուգու ալթընտա
հէփ սէն մի գալաճագ սլն :

—Նէ՞ հաղալըմ Էֆէնտիւմ, հէքքէս պէնի տէօվէթօր :

—Պարէ պիլ քէրէթիլ օլուճն չու տէօվիլմէք հագ-
լընտան գուրթուլ տա՝ տէօվէն սըֆաթընը թագըն, պիլ
աւտամ տա սէն տէօվ, պիլ քէրէտէ մահքէմէյէ միւստա-
յի ալէյս սըֆաթընլա կէլ :

—Ա՛հ բէիւ Էֆէնտի, օ տէտիլինիլ նամիւմքին տիր :

—Նէտէն :

—Չիւնքի, ճէզա գանուճնամէսինտէ տէօվէնտէն չու
գատար զրուշ ալընըպ տէօվիլէնէ վէրիլիւր գայտը պու-
ուճուրուգա՝ պէն տայալ Էէմէտէն վէ պուրայա միւստա-
յի սըֆաթընլա կէլմէքտէն գուրթուլաճադըմ, նէ՞
Էաղալըմ, քիսպ պու :

Տ ՕԲԹ. Ա. ԹԵՐԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԻՐ ԲԺԻՇԿ ԿՈՐԾԻ ԶԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Աման առաւօտ Բերա իւր բնակարանը Թագաթմ Ֆէ-
րէտիլէ փողոց թիւ 3. նաեւ կէս օրէն վերջը Պալիս Օգճը-
լար պաշի Տէօվիլթեան գիւղարանը թիւ 33. առկարող հի-
ւանքնիլն պիտի ընդունու ին Ուրբաթ օրին նոյն գեղարա-
նը, իսկ Երկշաբթի առաւօտ Բերա իւր բնակարանը :

Կ. ԵՎՍԼԵՔԵՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԽԱՎԼՈՒԻ

Քաղաքընլար. պաշը Սէփէթնի խան թիւ 16

ՄԱՍՆԱՃԻԻԼ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՍԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. Պահեստի գրամ 6,243,127 Հասոյթ. 1887 Տարւոյ 1,932,350

ՆՕՐԹՂԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 Պահեստի գրամ 3,421.200 Հասոյթ 1887 Տարւոյ 946800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, եւ իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փաստին 15.000.000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի :

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 «ՄԱՐԻԹԱՅՄ» Պահեստի գրամ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շրդենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ : Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղը կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՐԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց :

— 26 —

Վալիէն թողէք որ ներս դայ, նայինք ի՞նչ կերպ բան է :

Դրսէն ձայն, — Թագաւորը տեսնել կուզեմ :

Պրան. — Չէ, չըլլար, ո՞վ է այդ ներս մտնել ուղղը :

Սէն-Վալիէ. (Մ'ափէլ) — Ես եմ տէր արքայ եւ պիտի խօսիմ ձեզի :

Պրան. — Պարոն տը Սէն-Վալիէ՛ . . .

Սէն-Վալ. (Խռահոյճութեամբ) — Նոյն ինքն :

(Թագաւորը բարկութեամբ դէպ ի անոր եր, թաւ կուզէ բայց Թախուլէ արդիւն)

Թախ. — Տէ՛ր արքայ, թող որ ես քիչ մը ճամարտակեմ սա ողորմելի յետսամոլին հետ :

(Թախեւոյն յետոյ) Պարոն Սէն-Վալիէ, դուք մեզի դէմ դաւաճանութիւն ըրիք, մենք փոխանակ զձեզ պատժելու՝ թողութիւն չնորհեցինք, իբր արքայ բարեսիրտ եւ բարեգութ, ասկէ աւելի աղէկութիւն չէր ըլլար : Արդ, ի՞նչ տեսակ մոլեգնութիւն է այդ որ քու պարոն փեսայէդ թոռներ կուներնաս, փեսայ մը՝ սրուն երեսը չի նայուիր, տգեղ, տձև, տհաճ, քթին վրայ ուռ մը ցցուած, աչքին մէկը կոյր, ոմանց խօսքին նայելով մազոտ, գծուծ, դեղնած, սա պարոնին պէս (Քոսէն ցո-

— 27 —

շնէ) մեծ փոր, ինծի պէս ալ կուղիկ, աղջկըդ անոր քով տեսնողը անշուշտ պիտի ծաղրէ, փեսադ քեզի շատ մը ծուռումուռ եւ ահաւոր թոռներ պիտի չնորհէ, ամենքն ալ խանձած, ցցուած ակուս, կոտորած, զարհուրելի, ծաղրելի, սա պարոնին պէս մեծ փոր, (Քոսէն ցոշնէ) ինծի պէս ալ կուղիկ : փեսադ տգեղ, ամենատգեղ մարդ մ'է, թող տուր թագաւորն աղատ եւ վստահ եղիր որ օր մը առոյգ ու թթթեալաբ թոռներ կուներնաս, որք մօրուքդ կը քաշեն եւ ծնկաւորներուդ պլլուած վեր կ'ելլեն :

(Պալատականք ծափահարեն եւ խնդան, Թախ պուլէ ալ ծաղրելով կը խնդայ բարձրաձայն)

Սէն-Վալիէ. (Առ Պրան) — Նոր նախատինք մ'ալ կուելցնէք, տէր արքայ, բայց տղէկ ուշ դրէք խօսքերուս, եւ ասիկայ ձեր պարտաւորութիւնն է : Օրին մէկը բռնիկ ոտքով զիս մինչեւ ի Կուէվ աքսորեցիք, հոն ներումն չնորհեցիք ինծի, բայց երազի պէս . . . օրհնեցի զձեզ, չգիտնալով թէ ձեր այդ չընորհացը տակ ի՞նչ նենգաթոյն գազանիքներ կան եղեր ծածկուած : Այո՛, տէր, դուք մէկ կողմէն նոյն չնորհք ինձ ընելով՝ միւս կողմէ

ՅԼՕՌԻՕ ԵՒ ՌՕՊԱԹԹԻՆՕ

ՇՈՔԵՆԱՆԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ

ԱՐԶՈՒՄԻՆ ԸՆԴՈՒՄԻՆ ՄԻՋԵՐԵՆԻՆԻ ԵՒ ՍԵՐԵՆԻՆԻ

Ամեն երկուշաբթի և Պարսկէն կը մեկնի ի Կարսիկ, հանգրայնով Տարսուսն, Չմիսին, Գիւս, Պրիւսն, Քաթանտա, Մէսինա, Բալէրմո, Նաքսոս, Լիւմոնո և Շէնօլա: (Սպիտակ ծովէն կը կտրուի շարքը անգամ մը միայն Չմիսնիս և Գիւս չի հանգրայնով Սիւանիի ճամբով կը մեկնի:)

Ամեն երկուշաբթի Սալոնիկէն կտրուի և Կարսիկ:

Ամեն Զորեքշաբթի Պրիւսն, Պրիւսիկի, Պարս, Անքոնա, Վինէցիա և Թրիէսթէն: Ամեն Հինգշաբթի ուղղակի յԵմեսոս:

Երկուշաբթի անգամ մը Նշ. օրեր Սամոսն, Տրապիզոն և Պաթինոս: Կիւրուսի և հանգստութիւն կը տրուին ուղևորաց: Զաւաւոր զին: Օրինաւոր դներով վաճառք կընդունուի երկուշաբթի երկիրներու համար: Կիմել առ Պոլսոյ մասնաճիւղն Պաշտէ դարու թիւ 59

ԵՌՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԵՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Զաւաւորեալ և օգտու Սագա չէլմէի դէմ 56

Փռաներէն քերական, հայերէն բացատրութեամբ	60 բարա:
Գործնական նոր քերականութիւն Ֆրանսերէն լեզուի	7 Դհկն:
Բարիզեան արձագանգ	10 »
Ինքնապաշտպանութիւն	6 »
Ուղևորութիւն շուրջ գլոսնով	8 »
Համառօտ նոր քերականութիւն	3 »
Մատկ. պարզ քերական 100 հատը	10 »
Մանկանց բժշկը	60 բլլ:

ՏԵՐ - ԽՄԲԱԿԻՐ

ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓԱԶԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՇԱՐԱՑ ԸՆԿ.
معارف نظارت جلیله سلك وخصنامه سیه طبع اولشدر

ալամութ և նախառինք կը նիւթէք եղեր (առանց լինայելու հին աղբատուհմի մը, հազար տարիէ ի վեր Բուլթիէի ընտանեաց արեանը և պատուոյն դէմ: Դուք, ո՛վ Փրանսուա, նոյն իրիկունը մինչ և ծանր քայլերով Կոնսթնթն կը դառնայի, ի սրտէ աղաչելով յաղթութեան Աստուծոյն, որ իմ կենաց օրերը ձեր փառաց օրերուն փոխանակէ, դուք կըսեմ, նոյն իրիկունը առանց երկիւղի և դժուրութեան, առանց ամօթոյ և սիրոյ ձեր անկողնոյն մէջ, որ կանանց պատուոյն գերեզմանն է, անտարբեր պաղ արեամբ ձեր վատաշունչ համայններու վը Պրիլիէ կամսուհւոյն, Տիան տը Բուլթիէի պատիւը նսեմացուցիք, թառամեցուցիք և ռանակոխ ըրիք: Բարէ, երբ ևս իմ գառապարտութեանս վճարին կ'սպասէի, դուք ալ ո՛վ իմ պարկեշտասուն Տիանս, միւս կողմէն Լուվրի պալատը կը դիմէիք. Իսկ այն դարհուրելի կախաղանը, ո՛հ, մտածելի անգամ ոսկուով կ'աղղէ ինձ, այն կախաղանը կըսեմ, զոր դահիճը առաւօտ մը կ'անուխ և կառ կանգնեց Կոնսթնթն, ո՛վ վատաբաղդութիւն, արեւ մարը չի մտած, կամ աղջկանը անկողին և կամ իւր հօր գերեզմանը պիտի ըլլար:

Բար, — Պառիկ բանի մը համար ո՛րչափ ալ կը լինդայ և ինքզինքը կը մոռնայ:

Պրիլ. — Սա թշուառական խեղկատակէն վրէժնիս առնենք:

Ամենքը. — Այո՛, այո՛:

Բիէն. — Դիտեմ թէ ամենքնիս ալ անոր դէմ ոխ ունենք, (Գիւլ Զեյնե) ուստի այս երեկոյ արեւը մարը մանեղն ետքը ձամենքս ալ լաւ մը ղինուած Պիւսի աննեղ փողոցը Բօսէի տանը մօտերը սպասելու մնք:

Մարօ, — Հասկցայ միտք:

Կօրտ, — Որոշուեցա՞ւ:

Ամենքը. — Այո, որոշուեցաւ:

Բիէն. — Ուրեմն ալ ասոր վրայ չի խօսինք. յուրթիւն, ոհա կուղան:

ՏԵՍԻԼ 2.

Նոյնք, Թուրք. Փրանսուա տիկիններէ շրջապատեալ. Ծառայ մը, ետքը Սէն-Վալիէ:

Ծառայի. (Կ-հայ Զեյնե) — Պարոն տը Սէն-Վալիէ անուամբ սեւեր հաղած ծեւրունի մը Թադուորը տեսնալ կուղէ:

Թուրք. (Զեյնե Զեյնե) — Սա Պ. տը Սէն-